

мата опера творбата му „Донъ Санчо“. За оформяване на артистичната негова личност, отъ голѣмо значение е общуването му съ върховетъ на духовната аристокрация въ Парижъ. Въ салонитъ на мадамъ Дюдеванъ (Жоржъ Зандъ) той завързва тѣсни връзки съ Юго, Ламартина, Хайне, Берлиозъ, Шопенъ, Майербергъ и др. писатели, художници и компонисти. Това е било времето на романтическата революция въ изкуството, която е въодушевлявала Листа, тъй както го е възторгвала и юлската революция. Завързалъ тѣсни връзки съ графиня Мария Д'Агулъ — (писателския и псевдонимъ, Даниелъ Щернъ), Л. живѣе съ нея въ Швейцария и Италия, дето му се раждатъ три деца, между които и Козима — жената на Бюлова, по-късно — на Вагнера. 1839 Л. предприема голѣма концертна обиколка изъ цѣла Европа, като навсѣкжде е билъ обсипванъ съ похести и слава, за да се отзове 1847 въ Парижъ, дето по това време блещѣлъ като пианистъ Талбергъ. Л. влиза въ състезание съ него — и излиза съ честъ. „Талбергъ е първи, но Листъ е единственъ“ — гласяла формулата на одържаната победа на Л. надъ Талберга, и отъ тогава той не е ималъ вече съперникъ, който би дръзналъ да влѣзе въ състезание съ него. 1842 бива назначенъ дворцовъ калпел майсторъ въ Ваймаръ, кждето се установява на постоянно мѣстожителство. По влияние на княгиня Каролина Витгенщайнъ (съ която билъ въ интимни връзки). Л. се отрича отъ виртуозното поприще и се отдава на творчество. Тогава започва сжщинския творчески периодъ за Л. Въ написанитъ творения той провеежда принципитъ на програмната музика (гл. т.), възплъщавайки поетически идеи въ музика, употребявайки нови хармонични сръдства, като резултатъ отъ премахване пречката, що представля тоналитетъ. Около него се събира цѣла редица привърженици на тази нова насока и образуватъ тъй наречената „нова нѣмска школа или направление“. Въ Ваймаръ се стичатъ къмъ Л. ученици отъ всички страни — не само на Германия, но и на Европа: Бюловъ, Таузигъ, Флугхауптъ, Лимановъ, Лейтертъ, Корнелиусъ —

най-виднитъ, както и много други съ по-малка известностъ. Борбата между привърженицитъ на класиката и тѣзи на новоромантиката се изостря извънредно много, и Л. се принуждава 1861 да се пресели отъ Ваймаръ въ Римъ. Съ силна религиозна склонностъ, той е искалъ още по-рано да приеме духовно звание, но влѣченъ неодождимо отъ своето музикално призвание, е отлагалъ, за да го осъществи въ по-късната си възраст, приемайки духовенъ санъ — калугерство и по-късно, каноникатъ. Голѣмото значение на Л. се състои въ това, че той има голѣмъ дѣлъ въ изграждането на модерния клавиренъ стилъ; като създателъ (заедно съ Берлиозъ) на програмно-изобретателната музика, като двигателъ на новото диригентско изкуство, като културна сила, и като вдъхновенъ музикаленъ писателъ съ прокарването на напредничави музикални идеи. Творчеството му се състои отъ симфоничнитъ поеми: „Това, що се чува въ планината“ (по Юго), „Тасо“, „Прелюдии“, „Орфей“, „Прометей“, „Унгария“, „Хамлетъ“, „Хунски бой“, „Идеали“, „Данте“ (по „Божествената комедия“) — съ женски хоръ, „Фаустъ“ — симфония въ три части: „Фаустъ“, „Маргарита“ и „Мефистофель“ — съ заключителенъ мъжки хоръ, Епизоди изъ Фаустъ на Ленау, и други по-малки творби за оркестъръ. Клавирна музика: три концерта (единия „патетиченъ“ за соло пиано); 19 унгарски и една испанска рапсодии, „Danse macabre“ за пиано и оркестъръ; Фантазия и fuga върху името на Бахъ (Bach); соната h moll; малки нѣща, като: „Consolation“, „Appirition“, „Harmonies poétique et religieuses“, „Liebesträume“ и множество негови транскрипции: на Шубертови пѣсни (60), направени съ една рѣдка колегиалностъ, на Бетховеновитъ симфонии, на Берлиозовата „Фантастична симфония“, нѣколко параврази на мотиви отъ Вагнерови, Майерберови и Вердиеви опери. Църковна музика: „Гранска тържествена меса“, „Унгарска коронационна меса“, други две меси съ органъ, Реквиемъ за мъжки гласове и органъ, четири псалми, и др. малки църковни творби, както и ораториитъ: „Христосъ“, „Станиславъ“